

Santuoka

„Santuokos ryšys, kuris visam gyvenimui sujungia vyrą ir moterį, savo prigimtimi yra skirtas sutuoktinių labai ir vaikų gimdymui bei auklėjimui; tą ryšį tarp krikščionių Viešpats Kristus iškėlė į sakramento garbę“.

Santuokos sakramentas yra Kristaus ir Bažnyčios vienybės ženklas. Sutuoktiniams jis suteikia malonę mylėti vienas kitą tokia meile, kokia Kristus pamilo savo Bažnyčią; tad sakramento malonė žmogišką sutuoktinių meilę daro tobulesnę sustiprina jų nesuardomą vienybę ir juos pašventina kelyje į amžinąjį gyvenimą.

Santuokinę sutartį sudaro pakrikštyti vyras ir moteris, kurie yra laisvi sudaryti santuoką ir neverčiami, neturi prigimtinės arba bažnytinės teisės nurodomų kliūčių ir pareiškia savo sutikimą.

Santuokos apeigose dalyvaujantis kunigas (arba diakonas) Bažnyčios vardu priima sutuoktinių sutikimą ir jiems suteikia Bažnyčios palaiminimą. Bažnyčios atstovo (tai pat liudininkų) buvimas santuokos metu akivaizdžiai parodo, kad ji yra bažnytinio gyvenimo tikrovė.

Santuokos sakramento epiklezėje jaunavedžiai gauna Šventąją Dvasią kaip Kristaus ir Bažnyčios meilės ryšį. Tai Ji yra jų sąjungos antspaudas, visada srūvantis jų meilės šaltinis, jų ištikimybę atnaujinanti jėga.

Dėl to Bažnyčia iš savo tikinčiųjų reikalauja bažnytinės santuokos sudarymo formos.

Tokį sutvarkymą paaiškina kelios priežastys:

- sakramentinė santuoka yra liturginis aktas, tad dera jį atlikti viešos bažnytinės liturgijos metu;
- santuoka įveda į bažnytinį luomą, sukuria Bažnyčioje teises ir pareigas sutuoktinių ir jų vaikų atžvilgiu;
- kadangi santuoka yra gyvenimo Bažnyčioje būvis, Bažnyčia turi būti įsitikinusi santuokos tikrumu;
- susitarimo viešumas saugo vieną kartą ištartą „Taip“ ir padeda likti jam ištikimiems.

Poligamija yra nesuderinama su santuokos vienumu; ištuoka išskiria tai, ką Dievas sujungė; atsisakymas būti vaisingam atima iš santuokinių gyvenimo „brangiausią jo dovaną“ – kūdikį.

(Pagal Katalikų Bažnyčios Katekizmą)

Dievas, sukūręs žmogų iš meilės, pašaukė jį meilei, kuri yra pagrindinis ir įgimtas kiekvieno žmogaus pašaukimas. Juk žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą, o Dievas ir yra meilė. Kadangi Dievas sukūrė vyrą ir moterį, todėl jų tarpusavio meilė yra absoliučios ir nesibaigiančios Dievo meilės žmogui atvaizdas. Dievo laiminama santuokinė meilė yra skirta būti vaisinga ir tarnaujanti bendram tikslui palaikyti kūriniją: „Dievas juos palaimino tardamas: būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją“ (Pr 1, 28).

Santuokinė meilė apima visas asmeniui būdingas sritis: kūno, jausmų ir emocijų jėgą, dvasios ir valios siekius. Ši meilė sujungia ne tik kūnus, bet ir širdis. Visiškas abipusis savęs atidavimas suponuoja nesuardomumą bei ištikimybę, todėl Santuokos sakramentas nėra išardomas iki vieno iš sutuoktinių mirties, o sutuoktiniai įsipareigoja likti ištikimais vienas kitam ir rūpintis vienas kitu tiek ligoje, tiek varge, tiek kitais atvejais visą gyvenimą iki mirties. Taigi jie – jau nebe du, o vienas kūnas (Mt 19, 6). Šia prasme meilė trokšta būti nepakeičiama. Tačiau atrodytų sunku, netgi neįmanoma susisaistyti su kitu žmogumi visam gyvenimui. Tam, kad jaunieji, padedami Dievo malonės, galėtų tvirtai ryžtis priimti Santuokos sakramentą, reikia gilaus tikėjimo, todėl vien tradicija paremta motyvacija („visi taip daro“) nepakankama ir nepateisinama.

Santuokos sakramento šventimas

Santuokos sakramento liturgijoje gausu palaiminimo ir epiklezės maldų, kuriomis prašoma Dievą suteikti malonės ir palaiminti naująją porą. Todėl svarbu, kad visi apeigų dalyviai melstų Dievą išlieti sutuoktiniams gausių Šventosios Dvasios dovanų, idant jų šeimyninis gyvenimas taptų šventu pavyzdžiu kitiems, būtų vaisingas ir lydimas visokeriopos laimės.

Iš pradžių, prieš prasidedant Santuokos sakramento apeigoms, atvykusieji svečiai susirenka bažnyčioje užimdami pirmąsias suolų eiles, tuo tarpu jaunieji, liudytojai (piršliai) ir palydinčios poros lieka bažnyčios prie bažnyčios durų tol, kol kunigas (arba diakonas) ateis jų pasitikti. Žiedus laiko vienas iš liudytojų. Kunigo (arba diakono) lydimi visi procesijos būdu prisiartina prie altoriaus*.

Atėję prie altoriaus, jaunieji sustoja priešais kunigą, liudytojai prie esančio stalelio, žiedus padėdami ant lėkštelės ir lėkštelę laikydami rankose tol, kol žiedai bus įteikti jaunesiems, palydinčios poros išsirikiuoja puslankiu.

Apeigų pabaigoje, kunigui (arba diakonui) teikiant palaiminimą, visi santuokos dalyviai persižegnoja. Po to jaunavedžiai ir liudininkai pasirašo santuokos knygoje. Po pasirašymo visa palyda išsirikiuoja kaip ir pradžioje; skambant maršui, išeinama iš bažnyčios.

*Jaunąją prie altoriaus gali atvesti ir tėvas. Tokiu būdu pirmiausiai prie altoriaus ateina visa palyda, sustoja savo vietose ir šiek tik pasisukę į bažnyčios centrinę praėjimą, laukia ateinant jaunosios ir jos tėvo. Tėvas, jaunąją atvedęs prie altoriaus, palieka ją šalia jaunojo. Visi atsisuka į altorių.

Santuokos priesaika

Apeigų svarbiausias momentas – tai santuokos priesaika, kuria jaunieji vienas kitam prisiekia meilę ir ištikimybę. Priesaikos metu jaunieji, paduoda vienas kitam dešinę ranką ir žvelgdami vienas į kitą taria priesaikos žodžius.